

Senátor Tomáš Grulich: Dámy a pánové, já budu hovořit odsud od stolu, protože si myslím, že přece jenom takhle mám pocit takového intimnějšího vztahu. Padla na mě role, jak tady říká kolegyně, mediátora, což je hrozné slovo. Mně to připomíná karburátor, ale doufám, že se toho zhostím alespoň slušně.

Proč jsme se rozhodli uspořádat toto veřejné slyšení? Kolem škol bez hranic se vykrytalizovaly v současné době dva takové základní názory, které se shodují oba v jedné věci, to znamená, že by měla v cizině probíhat výuka češtiny a dalších českých reálií. Akorát rozdíl je v tom, že jedna skupina se domnívá, že by bylo vhodné, aby školy bez hranic byly v oblasti zájmového školství a toto zájmové školství podporovat z naší strany, a druhá skupina názorů, jak jsem říkal, má stejný cíl, ale forma by měla být taková, že škola by měla být institucionalizována a tyto školy zahrnuty do systému školství ČR. Důvodů samozřejmě je celá řada. Jedním z nich je např. i motivace rodičů žáků, možnost pokračovat ve škole v ČR apod.

Měl bych být pro řízení nestranný, ale musím přiznat, že sám osobně se přikláním k druhému názoru, to znamená k tomu, aby tyto školy byly zařazeny do systému školství. Je celkem historickým omylem se domnívat, že migraci nějakým způsobem zastavíme a tento omyl se traduje už v roce 1918. Také byla představa o tom, že když vzniklo Československo, tak nikdo nebude už z Československa odcházet. Stejný pocit měli v roce 1945, resp. 1948 a já si myslím, že to opakujeme i v roce 1989. Česká společnost se domnívá, že tím, jak tu proběhla revoluce, skončil totalitní režim, tak lidi ven nebudou odcházet. Samozřejmě není to pravda.

První republika na přelomu 20. a 30. let – ze začátku také lavírovala – ale na přelomu 20. a 30. let již měla státem řízenou funkční migrační politiku. A my toho po 20 letech od revoluce máme celkem, řekl bych, omezeně. Migrace je jevem, který nelze zastavit, lze jej řídit, ale není třeba jej vůbec odsuzovat, je to běžný projev svobodného rozhodnutí, sebrat se a odejít někam za hranice.

Jak to vypadá v cizině? Zajímavá situace je i třeba v klasických imigračních zemích, v takových státech, jako je Austrálie a Izrael, kdy obě země měly docela logicky programy pro imigraci, ale v posledních zhruba 15 letech, kdy si uvědomili, že odchází lidi jak třeba z Izraele, tak z Austrálie, tak se podařilo v obou zemích přijmout celkem bohatý systém nařízení, doporučení i legislativy, který řeší vztah těchto států ke své diaspoře v cizině.

Co se týká škol, tak např. jenom 8 států z EU se nedalo cestou pomoci zahraniční diaspoře právě v tomto školství. Ostatní to dělají. Za všechny vzpomenu a upozorním na Švédsko, které má plnohodnotné školy v 9 státech, a tam, kde je menšina nevelká, existují

doplňovací školy, kde se vyučuje dvě hodiny týdně, a taková škola se nachází samozřejmě i v Praze.

Co bychom měli dále dělat lépe, nebo co by měl stát udělat pro českou diasporu? Podle demografických studií ubývá populace v ČR. Existují sice plány opřené o legislativu EU, že lze nahradit tento úbytek migrací ze 3. zemí. Aby však tato migrace byla funkční a nekonfliktní, může stát přijmout jenom tolik lidí, kolik je schopen jich integrovat. Integrace stojí nemalé peníze a výsledek je značně nejistý. Na druhé straně odchází poměrně hodně lidí do ciziny a je docela zajímavé, že když jsem se pokoušel zjistit, kolik lidí od roku 1989 odešlo do ciziny, tak žádný úřad nevede tuto statistiku, takže se mi posléze podařilo se dopátrat jakýchsi kvalifikovaných odhadů. Odhaduje se, že od roku 1989 odešlo do ciziny přes 100 tis. lidí, což si myslím, že není rozhodně málo.

Měli bychom dělat všechno pro to, abychom udržovali vztah s těmito lidmi, kteří odešli, a vytvořit alespoň takové podmínky, aby oni měli i svou svobodnou vůli vrátit se zpět, nebo aby se sem mohly vrátit jejich děti. Potřeba jejich integrace je nulová. Navíc jejich zkušenosti mohou naši společnost daleko víc obohatit. Peníze vložené na udržování této cesty zpět jsou neskonale menší, než jsou ty, které používáme na integraci cizinců do české společnosti. Přes veškerou snahu musím konstatovat, že nemáme zcela funkční politiku směřující k naší české diaspoře v zahraničí. Jedna z konkrétních součástí těchto akcí by měla být právě škola bez hranic. Ocitáme se tak v trošičku paradoxní situaci, že do bran domů útočí naši spoluobčané z ciziny a já bych na vás apeloval, abychom nenechali tuto bránu zavřenou, ale abychom ji nenechávali ani pootevřenou, ale skutečně ji otevřeli dokořán. Ukažme této diaspoře, že ČR má o tyto lidi, kteří odešli do ciziny, ať to bylo z jakýchkoliv důvodů, zájem.

Veřejné slyšení by se mělo tady odvíjet tak, že bychom dali nejdříve slovo iniciátorům a zakladatelům školy bez hranic, dále českým centrům, kde se převážně většina škol realizuje, dále Ministerstvu zahraničních věcí, v jehož gesci je politika směřující k Čechům v cizině, a nakonec to nejdůležitější, Ministerstvu školství, aby se nám k tomu vyjádřilo. Děkuji vám za pozornost a prosím vás pro diskusi, kdybyste si brali buď tady lístečky, nebo až půjdete k mikrofonu, a prosím vás, abyste k mikrofonu šli, protože celé toto veřejné slyšení se nahrává, a buď – když to budete mít na lístečku, já budu vědět jméno, a když se někdo jenom přihlásíte, tak vás prosím, abyste uvedli nejdříve své jméno.

Tím zahajuji diskusi a prosím nejdříve paní doktorku Lucii Slavíkovou-Boucher, aby nám předvedla první příspěvek.